

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR SWEDBANK P&C INSURANCE AS GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-04-25 Nr. 429-78
Vilnius

Lietuvos bankas gavo pareiškėjo X. X. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi ir pareiškėjo atstovo Y. Y. (toliau – pareiškėjo atstovas) patikslintą kreipimąsi, kuriais prašoma išnagrinėti tarp pareiškėjo ir *Swedbank P&C Insurance AS*, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2023 m. balandžio 8 d. pareiškėjas ir draudikas sudarė Gyventojų turto draudimo sutartį (draudimo liudijimo Nr. *Duomenys neskelbtini*) (toliau – draudimo sutartis), kuria draudiko parengtų Gyventojų turto draudimo taisyklių Nr. 002¹ (toliau – Taisyklės) pagrindu nuo 2023 m. gegužės 16 d. iki 2024 m. gegužės 15 d. buvo apdraustas gyvenamasis pastatas, esantis adresu: *Duomenys neskelbtini*.

2023 m. rugpjūčio 7 d. pareiškėjas draudikui pateikė pranešimą, kuriame nurodė: „Vėtra sugadino namo stogą, išdužo langas. Sugadintas fasadas.“

2023 m. rugpjūčio 7 d. pareiškėjui buvo suteikta draudimo sutartyje numatyta paslauga „Skubi pagalba namuose“ – draudiko partneris UAB „Euroasista“ atliko laikinus darbus (užsandarino stiklą, namo stogą).

2023 m. rugpjūčio 8 d. pareiškėjas draudikui pateikė prašymą: „Prašome paskaičiuoti PILNĄ (ne dalinį, ar periodinės išmokos tipo) žalos dydį pateikiant komercinius pasiūlymus su įmonės pateikusios komercinį pasiūlymą kontaktais per draudimo įstatyme numatytą terminą. Remonto darbus norėtume pradėti kuo greičiau.“

2023 m. rugpjūčio 16 d., atsižvelgiant į pareiškėjo prašymą, atstatymo darbų sąmatos buvo perduotos skaičiuoti statybinėms organizacijoms UAB „ART statyba“ ir UAB „Būsto priežiūra“ (toliau – Rangovai). 2023 m. rugpjūčio 23 d. draudikas pareiškėją informavo apie žalos administravimo proceso eigą ir nurodė, kad, vadovaujantis Taisyklių nuostatomis, žala pareiškėjo turtui atlyginama atkūrimo verte. Taip pat pažymėjo, kad draudikas pasiūlyti konkretaus rangovo neturi galimybės, todėl rekomendavo kreiptis į savo pasirinktą rangovą ir, prieš atliekant remonto darbus, pateikti draudikui suderinti remonto darbų sąmatą.

2023 m. rugpjūčio 24 d. pareiškėjo atstovas, be kitų klausimų, susijusių su žalos dydžio nustatymu, pasiteiravo, ar draudikas atlygina draudėjo atstovavimo išlaidas, susijusias su žalos administravimu.

2023 m. rugsėjo 5 d. pareiškėjui buvo atsakyta į elektroniniu laišku pateiktus klausimus ir paaiškinta, kad teisinės išlaidos pagal draudimo sutartį nekompensuojamos.

2023 m. rugsėjo 8 d. draudikas gavo Rangovų parengtas atstatymo darbų sąmatas, kurias tą pačią dieną pateikė pareiškėjui. UAB „ART statyba“ atstatymo darbus įvertino 17 415,06 Eur, o UAB „Būsto priežiūra“ – 17 688,35 Eur suma. Draudikas pareiškėjui nurodė, kad Taisyklėse įtvirtinta, jog „apie sprendimą dėl Draudimo išmokos informuosime Jus per 10 (dešimt) dienų nuo visų dokumentų, būtinų įvykio faktui ir nuostolio dydžio nustatymui, gavimo. Išimtis: Jei nuostolio dydis arba Mūsų įsipareigojimas atlyginti žalą galutinai nenustatytas, Mes kompensuosime tą dalį žalos, kurios atsiradimas ir dydis bus įrodytas.“ Todėl, vadovaudamasis minėta išimtimi ir remdamasis UAB „Būsto priežiūra“ sąmata, draudikas apskaičiavo ir apmokėjo neginčijamą piniginę draudimo išmoką – 12 570,97 Eur bei nurodė,

¹ Galioja nuo 2022 m. vasario 22 d.

kad likusi dalis bus kompensuojama pateikus atstatymo darbus pagrindžiančius dokumentus (atliktų darbų aktus, sąskaitas faktūras).

2023 m. rugsėjo 11 d. pareiškėjas draudikui pateikė pretenziją, kurioje nurodė, kad nesutinka su Rangovų sudarytomis sąmatomis, todėl draudikas ir pareiškėjas susitarė kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją dėl nuostolių dydžio nustatymo. Ekspertą išsirinko pareiškėjas, draudikas sutiko kompensuoti eksperto samdymo išlaidas.

Tą pačią dieną pareiškėjas Rangovų pasiteiravo, kada galėtų pasirašyti darbų rangos sutartis. UAB „Būsto priežiūra“ atsakė, kad darbus galėtų pradėti atšilus orams – 2024 m. kovo–balandžio mėn. Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas draudikui nurodė, kad „Mūsų apklaustų įmonių / meistrų stogo dengimo ir fasado darbų kaina darbus atliekant greičiau nei per 7-8 mėnesius yra minimum 5 kartais didesnė nei jūsų apklaustų rangovų. Iki minėto laikotarpio reikalinga statinio ir nukentėjusių priklausinių konservacija žiemos sezonui, su garantija, jog per rudens / žiemos (lietaus/sniego) mėnesius nebus papildomai paveiktos statinių konstrukcijos ir turtas statiniuose. Šiuo metu skylėtas fasadas neuždengtas, stogo dangos remontas yra laikinas 1-2 mėn., nepritaikytas žiemos (sniego) sezonui. Prašome paskaičiuoti sąmatą apklausiant rangovus (dirbančius su kultūros paveldo objektais) ir galinčius REALIAI atlikti darbus per 2023-09/10 mėn.“

2023 m. rugsėjo 20 d. draudikas, atsakydamas pareiškėjui, nurodė, kad draudimo išmoka buvo apskaičiuota ir išmokėta pagal Taisyklių nuostatas, o draudikas nėra įsipareigojęs atlikti remonto darbų. Taip pat pažymėjo, kad, atsižvelgdamas į pareiškėjo abejones dėl draudimo išmokos dydžio, draudikas kreipėsi į pareiškėjo pasirinktą teismo ekspertą dėl nuostolio dydžio nustatymo ir laukia jo atsakymo. Dėl pareiškėjo keliamo klausimo, susijusio su konservavimo išlaidomis, draudikas nurodė, jog draudimo išmoka pareiškėjui jau yra išmokėta ir draudikas neturi pagrindo kompensuoti tokių išlaidų, bei pažymėjo, kad jei pareiškėjas pastato sandarinimo darbus atliko iki draudimo išmokos išmokėjimo, turėtų draudikui pateikti tai patvirtinančias sąskaitas.

2023 m. rugsėjo 28 d. draudikas pasirašė paslaugų teikimo sutartį su pareiškėjo pasirinktu teismo ekspertu A. A. (toliau – ekspertas) dėl objekto nuostolių vertinimo ir apie tai informavo pareiškėją. Tą pačią dieną teismo ekspertas pranešė draudikui, kad, susisiekus su pareiškėju telefonu, buvo nurodyta, jog pareiškėjas kategoriškai nesutinka, kad būtų atlikta objekto apžiūra, todėl ekspertizė nebuvo atlikta. Pareiškėjas po pokalbio su ekspertu taip pat kreipėsi į draudiką, nurodydamas, kad jo tikslas yra kuo greičiau pašalinti žalą arba konservuoti statinius ir darbus vykdyti 2024 m., bei prašydamas: „nurodyti kokias sąlygas derinate su teismo ekspertu: per kokį terminą teismo ekspertas atliks darbus. Ar vertinant darbų įkainius bus įtraukta sąlyga, jog darbai turi būti užbaigti per maksimaliai trumpą laiką, o ne po pusmečio ar metų, atsižvelgiant į žalos tipą (pažeistas namo stogas suremontuotas laikinai 1-2 mėn. fasadas yra praradęs sandarumą (skylėtas)). Įvertinę sąlygas mes priimsime sprendimą.“

2023 m. spalio 3 d. draudikas pareiškėjui paaiškino, kad jis yra finansinė institucija, kuri atlygina nuostolius atsitikus draudžiamajam įvykiui, ir nurodė, jog atstatymo darbų draudikas neatlieka. Taip pat pažymėjo, kad ekspertui buvo suformuluota užduotis įvertinti krušos turtui padarytą žalą ir turto nusidėvėjimą įvykio dieną. Taip pat priminė draudėjo pareigą imtis visų įmanomų priemonių sumažinti žalą ir išvengti papildomos žalos bei padėti draudikui nustatyti įvykio aplinkybes ir priežastis, nuostolio dydį.

2023 m. spalio 24 d. advokato padėjėjas B. B. pareiškėjo pavedimu draudikui pateikė pretenziją dėl draudimo išmokos dydžio, kurioje nurodė, kad įmonės, realiai galinčios atlikti darbus, pateikė komercinius pasiūlymus, iš kurių matyti, jog reali žalos šalinimo darbų kaina yra daug didesnė, nei paskaičiavo draudikas. Su pretenzija buvo pateiktas UAB „Gyvenk name“ komercinis pasiūlymas, kuriame nurodyta 26 521 Eur suma, į ją įtraukti stogo, fasado ir vidaus apdailos remonto darbai, bei C. C. (dirbančio pagal verslo liudijimą) komercinis pasiūlymas keisti stogo dangas – 18 876 Eur (su PVM) suma.

2023 m. spalio 31 d. draudikas, atsakydamas į pretenziją, dar kartą pareiškėjui pasiūlė kreiptis į savo pasirinktą nepriklausomą turto vertintoją dėl žalos dydžio nustatymo. Tolesnio susirašinėjimo metu draudikas pareiškėjui nurodė, kad jei pareiškėjas turi savo pasirinktą rangovą, kuris faktiškai atliks atstatymo darbus, tuomet jis turi draudikui pateikti remonto darbų sąmatą suderinti, ir pažymėjo, jog sąmatose turi būti išskirtos visos medžiagos, jų kiekiai ir kainos, taip pat darbų kiekiai ir jų įkainis. Draudikas papildomai nurodė, kad apie galimybę rinktis rangovą pareiškėjas buvo informuotas jau 2023 m. rugpjūčio 8 d. Be to, draudikas pažymėjo, jog yra gavęs dviejų statybinių organizacijų skaičiavimus, tačiau pareiškėjas nepateikė informacijos, kuris rangovas atliks atstatymo darbus (ir ar atliks), kad draudikas

galėtų pradėti sąmatos derinimo darbus.

Atsižvelgdamas į tai, kad draudikas prašė pateikti detalias sąmatas, pareiškėjas teigė, jog rangovo detalios sąmatos užsakymas gali kainuoti nuo 400 iki 700 Eur, bei pateikė draudikui klausimus: „1. Ar draudikas sutinka padengti detalios rangovo sąmatos rengimą? 2. Kokį kiekį galimų rangovų reikia apklausti? 3. Kokia galima sąmatos paklaida į didžiąją pusę? 4. Per kiek laiko nuo detalios sąmatos pateikimo draudikas priims sprendimą dėl sąmatos tvirtinimo?“.

Draudikas, atsakydamas į pareiškėjo klausimus, nurodė, kad pareiškėjas pats renkasi, kiek nori apklausti rangovų, nes jis yra užsakovas, o draudikas tik kompensuoja nuostolius, susijusius su turto atstatymu, bei dar kartą paprašė pateikti vieno konkretaus rangovo, kuris atliks darbus, sąmatą. Taip pat pažymėjo, kad „jeigu rangovas atlikinėja atstatymo darbus, sąmatos sudarymo mokestis nėra skaičiuojamas papildomai, kadangi šie kaštai kaip pridėtinės (socialinio draudimo, statybvietės išlaidos, pridėtinės išlaidos, pelnas) išlaidos įeiną į bendrą skaičiuojamosios sąmatos sumą. Kas liečia reikalavimą, kad sąmatoje atsispindėtų visos medžiagos (jų kiekiai ir kainos), bei darbų kiekiai ir įkainiai, tai yra esminė sąmatos sudedamoji dalis, kuri leidžia įvertinti sąmatos korektiškumą, bei pagrįstumą. Pastebėtina, kad ši informacija, Jums, kaip turto savininkui taip pat aktuali, nes nesant šių pozicijų, nebus aišku kokius darbus ir už kiek rangovas Jums atliks, bei kokios medžiagos bus naudojamos. Sąmatos suderinimo procedūros trukmė priklauso nuo jos korektiškumo, aiškumo.“

Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo, nurodydamas, kad po įvykio, kurio metu buvo apgadinti jo namo stogas ir fasadas, draudikas išmokėjo draudimo išmoką remdamasis Rangovų sąmatomis, tačiau, pareiškėjui realiai kreipusis į Rangovus, šie darbus vykdyti atsisakė. Pareiškėjas nurodė, kad jo paties apklausti rangovai remonto darbus už draudiko apskaičiuotą sumą vykdyti atsisakė, motyvuodami, jog realus stogo ir fasado atstatymo darbų biudžetas turėtų būti bent 50 proc. didesnis. Pareiškėjas nurodė, kad nors draudikas kaip galimą ginčo sprendimą pasiūlė kreiptis į nepriklausomą teismo ekspertą, tačiau atsisakė į eksperto užsakymo sąlygas įtraukti punktą, jog ekspertas žalos dydį vertintų taip, kad komercinį pasiūlymą draudikui arba ekspertui teikianti įmonė įsipareigotų su draudėju pasirašyti darbų rangos sutartį pagal įmonės komerciniame pasiūlyme pateiktus įkainius.

Pareiškėjo teigimu, teisininkai, išanalizavę situaciją ir Taisykles, padarė prielaidą, kad draudikas, vadovaudamasis Taisyklėmis, aiškiai žinojo, jog jo partneriai remonto darbų už komerciniame pasiūlyme pateiktus įkainius vykdyti neįsipareigoja, iš to pareiškėjas daro prielaidą, kad draudiko tikslas yra kuo mažesnės su draudžiamuoju įvykiu susijusios išlaidos.

Atsižvelgdamas į tai, pareiškėjas nurodė reikalavimą „nemokamai pašalinti daiktą trūkumus (pataisyti daiktą)“, taip pat iškelė reikalavimus, susijusius su išlaidų, patirtų dėl namo konservavimo, teisinių paslaugų teikimo ir statybos ekspertų samdymo, atlyginimu. Be to, nurodė, kad draudikas turėtų atlyginti žalą, susijusią su atsisakymu padengti objekto konservavimo išlaidas, jeigu remonto metu tokia žala bus užfiksuota.

Draudikas, atsakydamas į pareiškėjo atstovo reikalavimus, nurodė, kad ginčo nagrinėjimo metu papildomai iš pareiškėjo buvo gautos ir suderintos sąmatos: 2024 m. vasario 15 d. parengta (2024 m. vasario 22 d. koreguota) stogo darbų sąmata – 14 748 Eur (su PVM), 2024 m. kovo 1 d. parengta fasado darbų sąmata – 9 609,40 Eur (su PVM) suma.

Draudikas, atsižvelgdamas į Taisyklėse nustatytą žalos atlyginimo būdą „piniginė kompensacija“, pagal kurį draudimo išmoka mokama iš atkuriamosios vertės atėmus sumą, atitinkančią statinio, kuriam buvo padaryta žala, nusidėvėjimą iki draudžiamąjo įvykio, – iš suderintos 24 357,40 Eur dydžio turto atkūrimo sumos išskaičiavo 38,5 proc. (11 metų x 3,5 proc.) nusidėvėjimą, t. y. 3 725,03 Eur. Iš apskaičiuotos draudimo išmokos taip pat buvo atimta 57 Eur draudimo sutartyje numatyta išskaita bei 2023 m. rugsėjo 13 d. jau išmokėta 12 570,97 Eur suma. Atsižvelgiant į tai, pareiškėjui papildomai buvo išmokėta 8 004,40 Eur dydžio draudimo išmoka, t. y. bendrai draudikas dėl įvykio pareiškėjui išmokėjo 20 575,37 Eur sumą.

Atsakydamas dėl kitų pareiškėjo keliamų reikalavimų, draudikas pažymėjo, kad jokių kitų pareiškėjo prašomų atlyginti išlaidų pagrindimo pareiškėjas per ilgą bendravimą su draudiku nėra pateikęs, todėl prašė pareiškėjo reikalavimus atmesti kaip nepagrįstus.

Lietuvos bankui ginčo nagrinėjimo metu pareiškėjo pasiteiravus, ar draudikui išmokėjus draudimo išmoką pagal pareiškėjo pateiktas ir draudiko suderintas sąmatas ginčas buvo išspręstas taikiai, pareiškėjas nurodė, kad, jo nuomone, ginčas nebuvo išspręstas taikiai, nes fasado atstatymo sąmatoje nurodyti įkainiai galiojo tik 14 dienų nuo sąmatos parengimo, todėl faktiškai atliekant darbus žalos dydis gali keistis. Taip pat pažymėjo, kad reikalauja draudiko

atlyginti kitas žalos administravimo metu patirtas išlaidas.

K o n s t a t u o j a m a :

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Įvertinus ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, matyti, kad ginčas kilo dėl: 1) draudimo išmokos dydžio; 2) kitų išlaidų, pareiškėjo teigimu patirtų dėl teisinių paslaugų, statybos ekspertų samdymo ir objekto konservavimo / arba dėl draudiko atsisakymo atlyginti konservavimo išlaidas kilusios žalos, atlyginimo.

Siekiant išspręsti tarp šalių kilusį ginčą, būtina įvertinti žalos administravimo metu nustatytas įvykio aplinkybes ir nustatyti: 1) ar pagal šalių sudarytos draudimo sutarties sąlygas draudikas pagrįstai, vadovaudamasis Taisyklių nuostatomis, atlygino žalą; 2) ar draudikas pagrįstai atsisakė atlyginti pareiškėjo nurodytas kitas išlaidas; 3) ar draudikui kyla pareiga atlyginti pareiškėjo patirtas teisinės pagalbos išlaidas.

1. Dėl draudimo išmokos, atlyginančios pareiškėjo namo stogui ir fasadui padarytą žalą, dydžio

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.987 straipsnyje nustatyta, kad draudimo sutartimi viena šalis (draudikas) įsipareigoja už sutartyje nustatytą draudimo įmoką (premiją) sumokėti kitai šaliai (draudėjui) arba trečiajam asmeniui, kurio naudai sudaryta sutartis, įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytą draudimo išmoką, apskaičiuotą įstatyme ar draudimo sutartyje nustatyta tvarka, jeigu įvyksta įstatyme ar draudimo sutartyje nustatytas draudžiamasis įvykis. Pagal Civilinio kodekso 6.156 straipsnio nuostatas, šalys turi teisę laisvai sudaryti sutartis ir savo nuožiūra nustatyti tarpusavio teises bei pareigas, išskyrus atvejus, kai tam tikras sutarties sąlygas nustato imperatyviosios teisės normos. Teisėtai sudaryta sutartis jos šalims turi įstatymo galią (Civilinio kodekso 6.189 straipsnio 1 dalis).

Atkreiptinas dėmesys, kad šalių (draudiko ir pareiškėjo) sudaryta draudimo sutartis yra savanoriška, todėl draudikas, vadovaudamasis Civilinio kodekso 6.156 straipsnio 1 dalies nuostatomis, tokio pobūdžio sutartyse gali savo nuožiūra pasiūlyti sąlygas, susijusias su teikiamos draudimo apsaugos apimtimi. Nuo pasirinktos draudimo apsaugos priklauso draudikui mokamo atlyginimo už prisiimtus įsipareigojimus, t. y. draudimo įmokos, dydis. Kasacinio teismo praktikoje yra nurodyta, kad draudimo sutartimi draudimo objektui teikiama draudimo apsauga nėra absoliuti, – draudikas, prisiimdamas draudimo riziką, nustato draudimo sutartimi suteikiamos draudimo apsaugos ribas².

Galiojantys teisės aktai leidžia draudikui nustatyti prisiimamos draudimo rizikos ir teikiamos draudimo apsaugos ribas – atvejus, kada mokama draudimo išmoka ir kaip ji apskaičiuojama. Sudarydamas draudimo sutartį, draudikas pasiūlo sąlygas, kurios apibrėžia jo prisiimamą riziką, ir pagal tai apskaičiuoja draudimo įmokos dydį. Draudėjo ir draudiko sutartis buvo sudaryta pagal Taisykles, kurios yra neatskiriama draudimo sutarties dalis.

Taisyklių dalyje „Sąvokos“ draudžiamasis įvykis yra apibrėžtas kaip draudimo sutartyje nurodytu draudimo laikotarpiu atsitikęs įvykis, kuriam įvykus draudikas išmoka draudimo išmoką, o draudimo išmoka apibrėžta kaip kompensacija už materialinę žalą, patirtą įvykus draudžiamajam įvykiui. Taisyklių dalyje „Statinys“ nurodyta, kad statiniui padaryta žala atlyginama atkūrimo verte, draudimo liudijime taip pat nurodyta, kad statinio draudimo suma yra atkuriamoji vertė. Tai reiškia, kad, įvykus draudžiamajam įvykiui, draudikas įsipareigoja išmokėti draudimo išmoką, reikalingą turtui atkurti į iki įvykio buvusią būklę.

Taisyklėse įtvirtinti draudimo išmokos išmokėjimo būdai – atstatymas arba piniginė kompensacija. Taisyklių dalyje „Atstatymas“ nurodyta: „Statinio atkūrimas iki buvusios formos, kad jis galėtų atlikti savo ankstesnes funkcijas ir būtų tokios kokybės, kokia buvo iki Draudžiamąjo įvykio. Mes neatsižvelgiame į Statinio nusidėvėjimą (netaikome nusidėvėjimo) jį atstatant. Sprendimą dėl rangovo ir atstatymo būdo pasirinkimo priimame Mes. Atstatymo

² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2012 m. kovo 13 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-91/2012.

darbai vykdomi pagal parengtą (suderintą) sąmatą. Kol atstatymo darbai neprasisidėjo, mokėjimų vykdyti neprivalome. Atstatymo atveju Draudimo išmoką mokame pagal atliktus darbus ir už juos išrašytas bei pateiktas sąskaitas faktūras. Statinys turi būti atstatomas Draudimo vietoje. Atstatymas turi būti pradėtas per dvejus metus nuo sprendimo dėl žalos atlyginimo priėmimo.“

Taisyklių dalyje „Piniginė kompensacija“ nurodyta: „Jei nenorite atstatyti statinio ir kreipiatės dėl piniginės kompensacijos, tam būtinas Mūsų sutikimas. Tokiu atveju draudimo išmoka bus mokama iš atkuriamosios vertės atėmus sumą, atitinkančią statinio, kuriam buvo padaryta žala, nusidėvėjimą iki draudžiamojo įvykio. Statinio fizinį nusidėvėjimą iki Draudžiamojo įvykio nustato ekspertai įvykus Draudžiamajam įvykiui.“

Pažymėtina, kad nė vienu iš nurodytų žalos atlyginimo būdų – nei atstatymo, nei piniginės kompensacijos atveju, draudikas nėra įpareigojamas atlikti remonto darbus, skiriasi tik draudimo išmokos mokėjimo tvarka ir tai, kad piniginės kompensacijos atveju draudimo išmoka bus mokama iš atkuriamosios vertės atėmus sumą, atitinkančią statinio, kuriam buvo padaryta žala, nusidėvėjimą iki draudžiamojo įvykio.

Šiame kontekste, vertinant Lietuvos bankui pateiktus duomenis, nustatyta, kad pareiškėjui draudimo išmoka, atlyginanti pastato stogui ir fasadui padarytą žalą, buvo išmokėta pagal pareiškėjo draudikui pateiktas sąmatas – 24 357,40 Eur suma.

Nors pareiškėjas teigė, kad fasado atstatymo darbų sąmatoje nustatyti įkainiai galiojo 14 dienų nuo sąmatos sudarymo ir vėliau gali pasikeisti, tačiau pareiškėjas, teikdamas sąmatas, patvirtino, kad šiose sąmatose nurodyta suma yra pakankama turtui atstatyti į iki įvykio buvusią padėtį. Atkreiptinas dėmesys, kad nors draudikas draudimo išmoką išmokėjo pritaikęs nusidėvėjimą (kaip tai nurodyta pagal žalos atlyginimo būdą „Piniginė kompensacija“), tačiau patvirtino, kad, pareiškėjui pateikus realių darbų atlikimą patvirtinančius dokumentus, bus išmokėta ir nusidėvėjimo suma – 3 725,03 Eur.

Atsižvelgiant į tai, kad draudimo išmoka buvo išmokėta pagal pareiškėjo pateiktas sąmatas, pritaikant Taisyklėse nustatytą nusidėvėjimą, darytina išvada, jog draudimo išmoka yra apskaičiuota atsižvelgiant į draudžiamojo įvykio padarinius ir išmokėta vadovaujantis šalių sudarytos draudimo sutarties sąlygomis, kurios abiem ginčo šalims yra privalomos.

2. Dėl kitų pareiškėjo patirtų išlaidų atlyginimo

Vertinant kitų pareiškėjo nurodytų išlaidų pagrįstumą, pažymėtina, kad pareiškėjas ginčo nagrinėjimo metu pateikė 2024 m. balandžio 17 d. UAB „Catalinita“ PVM sąskaitą faktūrą Nr. 00197, pagal kurią nurodyta bendra 4 447,96 Eur (su PVM) suma už: 1) teisinės paslaugas, susijusias su draudimo teise, įskaitant dokumentų rengimą, teikimą, atsakymų rengimą, kliento atstovavimą; 2) sąlygų rangovams rengimą, rangovų apklausas, remonto rangos sutarties sąlygų derinimą ir vykdymo kontrolę; 3) transporto išlaidas, susijusias su objekto rangos darbų kontrolės vykdymu (atstumas iki objekto 87 km). Pareiškėjas papildomai nurodė, jog jis yra sveikatos sutrikimų turintis senjoras ir pats neturi tinkamo išsilavinimo, kad galėtų įvertinti savo gyvenamojo namo remontui reikalingų statybos medžiagų kokybę, pateiktų komercinių pasiūlymų darbų apimtį ir rangovo pateiktų sąmatų pagrįstumą bei vykdyti remonto (rangos) darbų kokybės stebėseną, analizuoti ir vertinti teisės aktus, kurie reglamentuoja statinių, esančių kultūros paveldo, regioninio parko apsaugos zonose, remontą be generalinio rangovo, prisiimančio atsakomybę pagal Civilinį kodeksą.

Draudikas Lietuvos banką informavo, kad šios sąskaitos pareiškėjas jam nebuvo teikęs, ir pažymėjo, jog pareiškėją ne kartą informavo, kad teisinės išlaidos pagal draudimo sutartį nėra atlyginamos, o išlaidos, susijusios su statybos darbų priežiūra, pagal Taisyklės atlyginamos tik tada, jei draudikas jas suderina.

Taip pat draudikas atkreipė dėmesį, kad jam kelia abejonių UAB „Catalinita“ pateiktos sąskaitos pagrįstumas, kadangi UAB „Catalinita“ direktorius yra pareiškėjo sūnus Y. Y., kuris veikia pareiškėjo interesais, taip pat draudikas atkreipė dėmesį, kad iš viešai prieinamos informacijos matyti, jog UAB „Catalinita“ užsiima specializuota projektavimo veikla: modeliavimu, susijusiu su tekstilės dirbiniais, drabužiais, avalyne, juvelyriniais dirbiniais, baldais ir kitu meniniu patalpų vidaus įrengimu; pramoniniu projektavimu (dizainu); dailininkų-apipavidalinimo specialistų (grafikos dizainerių) veikla; meninio patalpų vidaus įrengimo (interjero) specialistų veikla. Atsižvelgdamas į tai, draudikas pažymėjo, kad sąskaitoje įvardytos paslaugos esmingai skiriasi ne tik tarpusavyje (pačioje sąskaitoje faktūroje), bet ir lyginant su įmonės vykdoma veikla.

Vertinant, ar draudikui kyla pareiga atlyginti UAB „Catalinita“ išrašytoje sąskaitoje įvardytų paslaugų – sąlygų rangovams rengimo, rangovų apklausų, remonto rangos sutarties sąlygų derinimo ir vykdymo kontrolės – teikimo bei transporto išlaidas, pažymėtina, kad Taisyklių dalyje „Nekompensuojama“ nustatyta, jog draudikas nekompensuoja: negautų pajamų, finansinių įsipareigojimų, neturtinės (moralinės) žalos, sentimentalios vertės ar kitų išlaidų, dėl kurių draudikas ir draudėjas nesusitarė.

Taisyklėse apibrėžtos papildomai atlyginamos specialistų paslaugų išlaidos: „Atlyginsime Mūsų patvirtintas projektų rengimo, statybos darbų priežiūros vykdymo ir oficialių leidimų, reikalingų Statinio atstatymui, gavimo išlaidas.“ Tai reiškia, kad, vadovaujantis draudimo sutarties nuostatomis, draudikas neatlygina išlaidų, dėl kurių šalys nesusitarė, įskaitant teisinių paslaugų išlaidas, o statybos darbų priežiūros išlaidos atlyginamos tik tuo atveju, jei buvo patvirtintos draudiko.

Šiame kontekste vertinant pareiškėjo pateiktoje sąskaitoje nurodytas išlaidas, pažymėtina, kad UAB „Catalinita“ sąskaitoje nurodytų išlaidų, susijusių su statybos rangos sutarčių vykdymo priežiūra, pareiškėjas su draudiku nederino, nesiuntė draudikui rangos darbų priežiūros pasiūlymo, taip pat nepagrindė degalų išlaidų, pačios sąskaitos ir apmokėjimą patvirtinančių duomenų nepateikė, todėl nėra pagrindo teigti, kad pagal draudimo sutarties sąlygas draudikas turi jas atlyginti.

3. Dėl teisinės pagalbos išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas ginčo Lietuvos banke nagrinėjimo metu taip pat pateikė papildomus duomenis, teigdamas, jog jis patyrė teisinės pagalbos išlaidas. Pareiškėjas prašomas atlyginti išlaidas, susijusias su teisinėmis paslaugomis, grindžia jau minėta 2024 m. balandžio 17 d. UAB „Catalinita“ PVM sąskaita faktūra Nr. *Duomenys neskelbtini*, kurioje nurodyta 1 863,40 Eur suma, susijusi su teisinėmis paslaugomis, bei advokatų profesinės bendrijos „Global Legal Advisors“ advokato padėjėjo B. B. išrašytais PVM sąskaitomis faktūromis: 2023 m. rugsėjo 25 d. PVM sąskaita faktūra Nr. *Duomenys neskelbtini* – 242 Eur (su PVM) suma ir 2023 m. spalio 20 d. PVM sąskaita faktūra Nr. *Duomenys neskelbtini* – 181,5 Eur (su PVM) suma.

Vertinant draudiko pareigą atlyginti pareiškėjo patirtas teisines išlaidas Taisyklių kontekste, pažymėtina, kad, kaip jau minėta, draudikas pagal Taisyklių nuostatas neatlygina išlaidų, dėl kurių draudikas ir draudėjas nesusitarė, o Taisyklių dalyje „Teisinė pagalba ir teisinės išlaidos“ yra nustatyta: „Mes neatlyginame teisinių išlaidų, atsiradusių dėl to, kad Jūs nesutinkate su Mūsų sprendimu dėl patirtų nuostolių atlyginimo.“ Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad, pagal draudimo sutarties sąlygas, draudikas neįsipareigojo atlyginti teisinių pagalbos išlaidų, kurios buvo patirtos žalos administravimo metu.

Papildomai vertinant teisinių išlaidų už advokato padėjėjo paslaugas pagrįstumą, pažymėtina, kad tokių išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas ir pagal neteisminio vartojimo ginčų nagrinėjimo tvarką reglamentuojančius teisės aktus, jeigu teisinės pagalbos išlaidos buvo patirtos dėl kilusio ginčo ir tinkamo reikalavimo įrodinėjimo.

Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad priimant sprendimą dėl ginčo esmės turi būti sprendžiama dėl vartotojo patirtų išlaidų, susijusių su vartojimo ginčų neteisminio sprendimo procedūra (įskaitant būtinas ekspertizės arba laboratorinių tyrimų išlaidas, išlaidas advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti ir vertimo išlaidas), atlyginimo proporcingai patenkintų vartotojo reikalavimų daliai. Identiškos nuostatos įtvirtintos Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 62 punkte.

Nagrinėjamu atveju vertinant advokato padėjėjo pareiškėjui suteiktas teisines paslaugas, pažymėtina, kad nėra pagrindo teigti, jog advokato padėjėjo parengta pretenzija turėjo reikšmės draudiko sprendimui išmokėti draudimo išmoką pagal pareiškėjo pateiktas sąmatas, taip pat atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjo draudikui keliami reikalavimai nebuvo vertinti kaip pagrįsti, o reikalavimai atmesti, darytina išvada, kad ir reikalavimas apmokėti 423,5 Eur sumą už advokato padėjėjo paslaugas atmestinas kaip nepagrįstas.

Į esminius šalių išdėstytus argumentus atsakyta, o kiti šalių nurodyti argumentai neturi esminės reikšmės sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama

kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą³.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.